

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

PESEL (wypełnia zdający) <table border="1" style="margin: auto;"><tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr></table>											 PPOP-100-2602

EGZAMIN EKSTERNISTYCZNY Z JĘZYKA POLSKIEGO SZKOŁA PODSTAWOWA

DATA: **7 lutego 2026 r.**

CZAS PRACY: **120 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **40**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 17 stron (zadania 1–21). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Zapoznaj się uważnie ze źródłami, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko na podstawie źródeł i tylko własnymi słowami – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
7. Na tej stronie i na karcie punktowania w wyznaczonych miejscach wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Pamiętaj, że w razie stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań egzaminacyjnych lub zakłócenia prawidłowego przebiegu egzaminu w sposób, który utrudnia pracę pozostałym osobom zdającym, przewodniczący zespołu nadzorującego egzamin przerywa i unieważnia egzamin eksternistyczny.

Życzymy powodzenia!

LEKTURY OBOWIĄZKOWE NA EGZAMINIE

- Jan Kochanowski, treny VII i VIII;
- Adam Mickiewicz, *Reduta Orzona*, *Świtezianka*, *Dziady* część II, *Pan Tadeusz* (księgi: I, II, IV, X, XI, XII);
- Juliusz Słowacki, *Balladyna*;
- Aleksander Fredro, *Zemsta*;
- Henryk Sienkiewicz, *Latarnik*, *Quo vadis* (fragmenty);
- Stefan Żeromski, *Szyfowe prace* (fragmenty);
- Ferenc Molnár, *Chłopcy z Placu Broni*;
- John Ronald Reuel Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*;
- Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*;
- Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*;
- Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*;
- Jan Brzechwa, *Akademia Pana Kleksa*;
- Clive Staples Lewis, *Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa*;
- Janusz Christa, *Kajko i Kokosz. Szkoła latania* (komiks);
- Sławomir Mrożek, *Artysta*.

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Zadania egzaminacyjne są wydrukowane na kolejnych stronach.

Tekst 1.

Ferenc Molnár

Chłopcy z Placu Broni

Mały Nemeček uświadomił sobie, że oto skupia się na nim cała uwaga kolegów. Była to dla niego rzadka okazja i dlatego zdenerwował się. Chłopcy traktowali go zwykle jak powietrze. Był za hetkę-pętelkę¹, nie liczył się, jak jedynka w matematyce, która ani mnoży, ani dzieli. Nikt się nie przejmował tym szczupłym, wątym chłopcem, jakby stworzonym na kozła ofiarnego. Nemeček zaczął mówić i koledzy otoczyli go ciasnym kołem.

– To było tak... po obiedzie poszliśmy do ogrodeum², Weiss i ja, byli z nami jeszcze Rychter, Kolnay i Barabasz. Najpierw chcieliśmy grać w palanta na ulicy Eszterhazy, ale piłkę mieli chłopcy ze szkoły realnej, a oni nie chcieli z nami grać. Wtedy Barabasz powiedział, żebyśmy poszli do ogrodeum i zagrali pod murem w kulki. I tak zrobiliśmy. Każdy z nas rzucał kulką, a ten któremu udało się trafić w drugą kulkę, zabierał wszystkie. Rzucaliśmy kolejno i pod murem leżało już piętnaście kulek, wśród nich dwie szklane, kiedy nagle Rychter krzyknął: „No, to koniec, idą Pastorowie!”. Rzeczywiście zza rogu wyłonili się Pastorowie z rękami w kieszeniach. Szli z pochylonymi głowami, tak wolno, że wszyscy bardzo się przestraszyliśmy. Było nas wprawdzie pięciu, ale oni są tacy silni, że w dwójkę załatwiliby nawet dziesięciu. [...] Pastorowie podchodzili coraz bliżej i przypatrywali się naszym kulkom. Szepnąłem wtedy do Kolnaya: „Słuchaj, im się podobają nasze kulki”. Najmądrzejszy był Weiss, który od razu powiedział: „Idą sobie jakby nigdy nic, ale mówię wam, że z tego będzie tylko jeden wielki *einstand*³”. Ale ja myślałem, że nie zrobią nam żadnej krzywdy, bo przecież my im nigdy nic złego nie zrobiliśmy. Najpierw stanęli tylko obok, wcale nas nie zaczepiali i patrzyli, jak gramy. Kolnay szepnął: „Nemeček, dajmy spokój, przerwijmy grę”. A ja mu na to: „Co? Akurat teraz, kiedy ty nie trafiłeś! Zaraz mój rzut. Jak wygram, to możemy przerwać”. W tym momencie rzucał Rychter, ale jednym okiem lypał na Pastorów, i trzęsła mu się ręka ze strachu, więc nic dziwnego, że nie trafił. Pastorowie ani drgnęli, wciąż stali z rękami w kieszeniach. Wtedy przyszła na mnie kolej, rzuciłem i trafiłem. Wygrałem wszystkie kulki! Chciałem podejść, żeby je zebrać, a było już ze trzydzieści kulek, ale wtedy jeden z Pastorów, ten młodszy, zagroził mi drogę i krzyknął: *einstand!* Obejrzałem się do tyłu i zobaczyłem, że Kolnay i Barabasz uciekają, Weiss stoi pod ścianą błądy, a Rychter zastanawia się właśnie, czy wiać, czy jeszcze zaczekać. Próbowałem sprzeciwić się i powiedziałem: „Przepraszam, ale nie macie prawa tego robić!”. Ale starszy Pastor już zbierał kulki i chował je do kieszeni, a młodszy chwycił mnie za kurtkę i krzyknął: „Czyś nie słyszał, że zawołaliśmy *einstand*?”. No to wtedy ja też zamilkłem. Weiss stojący pod ścianą zaczął się mazać. Kolnay i Barabasz patrzyli zza rogu, co się dzieje w ogrodeum. Pastorowie pozbięli kulki i odeszli bez słowa. To chyba wszystko.

– Niestychane! – oburzył się Gereb.

– To po prostu granda⁴! – powiedział Czele.

Czonakosz gwizdnął na znak, że w powietrzu wisi wojna.

Ferenc Molnár, *Chłopcy z Placu Broni*, Warszawa 2019.

¹ Hetka-pętelka – ktoś mało znaczący, osoba lekceważona przez innych.

² Ogrodeum – ogród botaniczny przylegający do muzeum.

³ *Einstand* (wym. ajnsztand) – słowo krótko i zwięźle wyrażające przemoc, prawo pięści, rozbój.

⁴ Granda – coś oburzającego.

Zadanie 1. (0–1)

Na podstawie tekstu 1. oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Nemeczek nie zaprotestował przeciwko działaniom braci Pastorów.	P	F
2.	Nemeczek nie był przyzwyczajony do takiego zainteresowania jego osobą, jakie okazali mu koledzy.	P	F

Zadanie 2. (0–1)

Na podstawie tekstu 1. wyjaśnij, na czym polega gra w kulki, o której opowiada Nemeczek.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3. (0–1)

Dlaczego Pastorowie uznali, że mogą zabrać kulki kolegom Nemeczka? Odpowiedz na podstawie tekstu 1.

.....

.....

.....

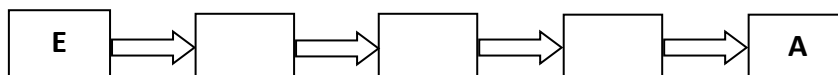
.....

.....

Zadanie 4. (0–1)

Na podstawie znajomości całego utworu *Chłopcy z Placu Broni* ułóż podane niżej wydarzenia zgodnie z porządkiem chronologicznym. Wstaw litery B–D w odpowiedniej kolejności.

- A. Nemeczek umiera.
- B. Gereb zdradza przyjaciół.
- C. Boka planuje obronę Placu.
- D. Chłopcy z Placu Broni wygrywają walkę o Plac.
- E. Nemeczek opowiada chłopcom o kradzieży kulek.

Zadanie 5. (0–1)

Na podstawie znajomości całego utworu *Chłopcy z Placu Broni* podaj przykład sytuacji, która potwierdza, że Nemecek był uczciwy i honorowy.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 6. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

Utwór *Chłopcy z Placu Broni* należy do **A/B**, o czym świadczy występowanie **C/D**.

A. epiki	C. narracji, dialogów oraz fabuły
B. dramatu	D. dialogów oraz tekstu pobocznego (didaskaliów)

Zadanie 7. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą definicję słownikową spośród podanych.

W wypowiedzeniu *Było nas wprowadzie pięciu, ale oni są tacy silni, że w dwójkę załatwiliby nawet dziesięciu* czasownik *załatwić* można zastąpić określeniem

- A. znaleźć.
- B. zorganizować.
- C. porozumieć się z kimś.
- D. wyrzucić komuś krzywdę.

Zadanie 8. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

W wypowiedzeniu *Koledzy otoczyli go ciasnym kołem* podkreślony wyraz to **A/B**. Pełni on w zdaniu funkcję **C/D**.

A. przysłówek	C. przydawki
B. przymiotnik	D. okolicznika

Zadanie 9. (0–1)

Przy każdym zdaniu wpisz do tabeli oznaczenie literowe A, B lub C, odpowiadające trybowi czasownika.

- A. tryb oznajmujący
- B. tryb rozkazujący
- C. tryb przypuszczający

	Zdanie	Tryb czasownika
1.	<i>Nemeczek, dajmy spokój.</i>	
2.	<i>W dwójkę załatwiliby nawet dziesięciu.</i>	

Zadanie 10. (0–2)

Wybierz bohatera lektury obowiązkowej – innej niż *Chłopczy z Placu Broni* – który wykazał się niezwykłą odwagą. Podaj tytuł tej lektury oraz jej bohatera.

W uzasadnieniu przywołaj sytuację z lektury, która ilustruje Twoją argumentację.

Uwaga! Lista lektur obowiązkowych znajduje się na stronie 2. arkusza egzaminacyjnego.

Tytuł lektury –

Bohater –

Uzasadnienie wyboru –

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Tekst 2.

Adam Mickiewicz

Pan Tadeusz

Księga XII Kochajmy się

Zosia tańczy wesoło; lecz choć w pierwszej parze,
Ledwie widna¹ z daleka; na wielkim obszarze
Zarosłego dziedzińca, w zielonej sukience,
Ustrojona w równianki² i w kwiciste wieńce,
Śród traw i kwiatów krąży niewidzialnym lotem,
Rządząc tańcem, jak anioł nocnych gwiazd obrotem:
Zgadniesz, gdzie jest, bo ku niej obrócone oczy,
Wyciągnięte ramiona, ku niej zgiełk się tłoczy.

Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, Wrocław 1968.

¹ Widna – widoczna.

² Równianka – bukiet kwiatów lub ziół.

Zadanie 11. (0–2)

Uzupełnij tabelę. Nazwij podany przykład środka stylistycznego oraz znajdź w tekście 2. przykład porównania.

	Przykład środka stylistycznego	Nazwa środka poetyckiego
1.	Zosia [...] krąży niewidzialnym lotem	
2.		porównanie

Zadanie 12. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W przytoczonym fragmencie *Pana Tadeusza* podkreślone epitety: kwieciste wieńce, zielonej sukience, niewidzialnym lotem

- A. opisują przestrzeń wokół dworu.
- B. odzwierciedlają emocje tańczących.
- C. służą budowaniu nastroju tajemniczości.
- D. odnoszą się do wyglądu i do zachowania Zosi.

Zadanie 13. (0–1)

Na podstawie znajomości fragmentów lektury obowiązkowej *Pan Tadeusz* oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Adam Mickiewicz opisał w <i>Panu Tadeuszu</i> zwyczaje i tradycje szlachty polskiej.	P	F
2.	Akcja <i>Pana Tadeusza</i> koncentruje się na przedstawieniu historii miłości Sędziego i Telimeny.	P	F

Zadanie 14. (0–2)

Zapoznaj się z załączoną ilustracją Jana Marcina Szancera do *Pana Tadeusza Adama Mickiewicza*, która przedstawia Zosię i innych bohaterów utworu w scenie poloneza opisanego w księdze XII.

Jan Marcin Szancer, ilustracja do księgi XII *Pana Tadeusza*

14.1. Na podstawie znajomości księgi XII *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza wyjaśnij, jakie wydarzenie świętowano, tańcząc poloneza.

.....
.....
.....

14.2. W jaki sposób na ilustracji Jana Marcina Szancera wyeksponowano ruch postaci? Podaj jeden przykład.

.....
.....
.....

Zadanie 15. (0–2)

Weź udział w dyskusji na temat: *Czy bal z okazji ukończenia szkoły powinien rozpoczynać się polonezem?*, toczony na forum internetowym. Napisz komentarz, w którym przedstawisz swoje stanowisko i poprzysz je dwoma argumentami.

Re: Czy bal z okazji ukończenia szkoły powinien rozpoczynać się polonezem?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tekst 3.

Dariusz Łukasiewicz

Cacka, cygi, frygi

1. W zabawach i zabawkach dzieci jak w lustrze odbijają się przemiany kulturowe naszego świata. Dawne patriotyczne figurki rycerzy i wojów Chrobrego, husarii, ułanów, czterech pancernych są dzisiaj zastępowane przez uniwersalne i rozpoznawane na całym świecie postacie Supermana, Spider-Mana i Batmana oraz Barbie. Stąd niektórzy mówią o zacieraniu różnorodności kulturowej i narodowej tożsamości. Coraz większe zastrzeżenia budzi też izolacja dziecka ukrytego w domu za smartfonem i komputerem, pozbawionego zabawy w grupie i realnego kontaktu z rówieśnikami.

2. Równocześnie jednak kanon zabawek oraz gier takich samych w różnych kręgach kulturowych funkcjonuje co najmniej od stuleci, a historycy zabawek podkreślają, że dzieci są konserwatywne. Gry podobne do znanych dzisiaj odmalował na swoich obrazach już Pieter Bruegel Starszy, niderlandzki malarz z XVI w.

3. Język zabawy wskazuje na uniwersalność ludzkiej kultury. Gry z użyciem piłki znano w starożytnym Egipcie, w Grecji i w Rzymie, w państwie Azteków i w Chinach. Homer przedstawił ją w *Odysei*: gracze rzucali piłkę „aż pod chmury” i łapali ją w locie. Podobnie popularne przez tysiąclecia były figurki koni. Maluchy bawiły się przedmiotami codziennego użytku, garnkami i łyżkami. Wykorzystywano rzeczy znajdujące się pod ręką: piasek, błoto, wodę, śnieg, gałęzie, kije, liście. Wyobraźnia dziecięca sprawiała, że nacięty patyk mógł być lalką, a odpowiednio uformowany – dzidą albo bronią palną.

4. Dla zabawienia najmłodszych wznoszono domki z kart, pokazywano grę cieni na ścianie i puszczano bańki mydlane. Te zabawy przetrwały do dzisiaj. Podobnie jak fikołki, wyścigi do mety, berek, zabawa w chowanego. W wychowaniu dzieci bardzo dużo było muzyki, tańca i śpiewu. Przygrywano gwizdkami, piszczałkami, bębenkami.

5. Zimą więcej czasu spędzano w domu. Urządzano jednak ślizgawki na stawach i jeziorach, lepiono bałwany i organizowano kuligi, budowano wreszcie śniegowe fortece. Matki zimą wypuszczały potomstwo na dwór niechętnie, ponieważ obawiano się przeziębienia. W długie zimowe wieczory ludzie siedzieli więc w domu, wówczas też przez stulecia piastunki² opowiadały maluchom bajki, a z czasem coraz częściej czytały je z książeczek.

Na podstawie: Dariusz Łukasiewicz, *Cacka, cygi, frygi*, „Polityka. Historia”, 23/2024.

¹ Konserwatywny – silnie przywiązany do tradycji i ustalonych wartości, niechętny zmianom.

² Piastunka – daw. kobieta opiekująca się dziećmi.

Zadanie 16. (0–1)

Z podanych pytań A–C wybierz te, na które odpowiedź zawarto we wskazanych akapitach tekstu 3. Wpisz do tabeli oznaczenia literowe tych pytań. Każdemu akapitowi przyporządkuj jedno pytanie.

- A. Kiedy zaczęto wykorzystywać piłkę w grach i zabawach?
- B. W jaki sposób globalizacja kultury wpływa na zabawy i zabawki dzieci?
- C. Czy dawniej przez cały rok dzieci bawiły się w ten sam sposób?

Akapit	Pytanie
1.	

Akapit	Pytanie
3.	

Zadanie 17. (0–3)

Uzupełnij poniższe zdania tak, aby powstało spójne streszczenie tekstu Dariusza Łukasiewicza.

W tekście Dariusza Łukasiewicza poruszony jest temat

.....

Autor stwierdza

.....

Zauważa także

.....

Zadanie 18. (0–1)

Na podstawie tekstu 3. określ, co w zachowaniu współczesnych dzieci budzi niepokój. Podaj jeden przykład.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 19. (0–1)

Utwórz dwa wyrazy pochodne od wyrazu *grać*.

•

•

Zadanie 20. (0–3)

Zredaguj ogłoszenie o otwarciu w Bystrzyckim Muzeum Zabawek nowej wystawy
pt. *Zabawki dawniej i dziś*.

Uwaga: w ocenie wypowiedzi będzie brana pod uwagę poprawność językowa, ortograficzna
i interpunkcyjna.

OGŁOSZENIE

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Centralna Komisja Egzaminacyjna

BRUDNOPIS (nie podlega ocenie)

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Centralna Komisja Egzaminacyjna